

Skupiny hadů

Hroznýši a krajty jsou považováni za starší (původnější) vývojovou skupinu, neboť mají ještě zbytky pánevního pletence a zadních končetin a obě jejich plíce jsou zachované (u většiny skupin levá plíce zakrněla). Najdeme mezi nimi největší žijící hady, ale i malé druhy, které dorůstají délky necelého jednoho metru. Hroznýši i krajty bývají zařazováni do stejné čeledi hroznýšovitých. Někteří vědci zastávají názor, že se jedná o dvě oddělené čeledi. Krajty žijí jen v Africe, v jižní a jihovýchodní Asii a v Austrálii. Hroznýši se vyskytují především v Jižní a Střední Americe, v Karibiku a na Madagaskaru, hroznýšky (podčeď hroznýškovití) nalezneme v Severní Americe, Africe, Asii a jejich výskyt zasahuje i do Evropy. Zatímco krajty kladou vejce, přivádějí hroznýši na svět plně vyvinutá mláďata (vejčoživorodost – inkubace vajec probíhá v těle samice, záhy po vykladení se z průhledných tenkých obalů líhnou mláďata).

HROZNÝŠI A KRAJTY

Slepáci, kteří rovněž patří k původnějším vývojovým skupinám, vedou většinou skrytý život v podzemí. Někteří připomínají svým vzhledem žížaly. Známé je více než 200 druhů slepáků. Mnozí ze slepáků jsou opravdu titěrní. Menší druhy se svou délkou 10 až 20 centimetrů patří k nejmenším známým hadům, větší druhy mohou dorůst až 95 cm. Slepáci se živí především vajíčky, larvami, kuklami i dospělci mravenců a termity. Jejich jméno napovídá, že mají jen slabě vyvinuté oči, které jsou navíc kryté pod šupinami. Slepáci se vyskytují v tropech a v subtropích. Slepák nažloutlý (*Typhlops vermicularis*) zasahuje svým rozšířením i do Evropy na Balkánský poloostrov.

SLEPÁKOVITÍ

Krátkorepi jsou malí hadi ryjící v zemi, kteří často nedorůstají ani 50 centimetrů délky (ti nejdelší 85 cm). K hloubení chodbiček v zemi jsou výborně uzpůsobeni: mají opravdu mohutnou lebku a jejich hlava, sloužící k rytí, je vpředu protažená do špičky. Krátký, tupý ocas někdy vypadá, jako by byl šikmo odříznutý. Končí více či méně zvětšenou šupinou nebo několika většími silně kýlnatými šupinami a slouží jako opěra při rytí. Známe více než 50 druhů krátkorepů, všechny se vyskytují v jižní Asii, od Indie a Srí Lanky až po Indonésii.

Srovnání s rukou ukazuje, jak jsou někteří slepáci maličcí.

Hroznýš královský patří k nejznámějším druhům. Může dosáhnout délky přes čtyři metry.

Kteří hadi žijí dnes?

Dnes žije na Zemi velký počet různých druhů hadů. Zoologové však nejsou zajedno v tom, kolik jich přesně je. Většinou se uvádí počet mezi 2 700 a 3 000 druhy. Spory existují, i pokud jde o třídění tohoto množství druhů do skupin podle příbuznosti. Někteří vědci rozlišují jen 12, jiní přes 20 čeledí hadů. Skupiny uvedené v této knize vám pomohou udělat si představu o druhové rozmanitosti současných hadů.

Neobvyklý konec ocasu krátkorepa

KRÁTKOREPOVITÍ

Krátkorepi jsou malí hadi ryjící v zemi, kteří často nedorůstají ani 50 centimetrů délky (ti nejdelší 85 cm). K hloubení chodbiček v zemi jsou výborně uzpůsobeni: mají opravdu mohutnou lebku a jejich hlava, sloužící k rytí,

BRADAVIČNÍKOVITÍ

Popsány jsou pouze tři druhy těchto neobvyklých vodních hadů. Bradavičníci obývají pobřeží moří a řek v jižní a jihovýchodní Asii a v severní Austrálii. Vyskytují se ve sladkovodních tocích,

Bradavičník jávský

v brakické vodě i ve slaném moři. Na souši jsou tyto pomalí živočichové neohrabaní. Bradavičníci se živí převážně rybami. Jejich volná kůže je na omak drsná a zrnitá a často se zpracovává na kožedělné výrobky. Bradavičníci jsou oblíbenou pochoutkou původních obyvatel Austrálie.

Více než 1 800 známých druhů užovek

UŽOVKOVITÍ

dělá z této čeledi největší žijící

čeleď hadů. Užovky obývají mnoho různých prostředí a některé druhy se od sebe značně liší svým způsobem života. Délka jejich těla se pohybuje podle druhu mezi 15 centimetry a 4 metry. Společnými znaky většiny užovek je štíhlé tělo, dlouhý zašpičatělý ocas a zvětšené šupiny na temeni hlavy. Některé druhy užovek jsou vybaveny zadními jedovými zuby. Jejich jed není až na ojedinělé výjimky pro člověka nebezpečný, uštknutí však může být přesto velmi nepříjemné.

Bojga stromová

Uřovka červená

Ke korálovcovitým patří asi 300 druhů, což je činí druhově nejbohatší čeledí jedovatých hadů. Zvláště hojně se vyskytují v Austrálii. Jsou velmi podobní užovkám, liší se od nich však svým jedovým ústrojím. V čeledi korálovcovitých najdeme jedny z nejobávanějších jedovatých hadů: kobra a mamby. Také nejdelší jedovatý had světa, kobra královská, patří ke korálovcovitým. Může dosáhnout délky až 5,5 metru. Ke korálovcovitým hadům se dále řadí např. korálovci, bungaři, pakobry a mořští hadi vodnáři a vlnožilové.

KORÁLOVCOVITÍ

Zmije mají ve srovnání s užovkami nebo korálovcovitými větší robustnější a zavalitější tělo s krátkým ocasem. Nápadná je velká, široká, od krku odsazená hlava. Šupiny na temeni hlavy jsou často malé. Hřbetní šupiny jsou silně kýlnaté. Zmije mají až na pár výjimek svislé zornice očí. Ke zmijovitým patří například zmije obecná a mohutná zmije gabunská. Celkem je známo kolem 100 druhů zmijí.

ZMIJOVITÍ

Zmije mají na hlavě často trnité nebo rohové šupiny. Na obrázku je zmije nosorohá.

Kobra královská

Chřestýši se stavbou těla podobají zmijím, s nimiž jsou blízké příbuzní. Nejčastěji bývají řazeni

CHŘESTÝŠI

jako podčeleď do čeledi zmijovitých. Na rozdíl od zmijí žijí také v Americe. Poznávacím znakem chřestýšů je jamkový orgán s termoreceptory uložený mezi nozdrou a okem. Mezi chřestýšovité hady patří mimo jiné chřestýši s chřestídem na konci ocasu typičtí pro Severní Ameriku a obávaný křovinař sametový, který se hojně vyskytuje v Latinské Americe. V Asii žijí chřestýšovci,

ploskolebci se vyskytují v Americe a Asii. Celkem rozlišujeme přes 130 druhů chřestýšovitých hadů.

Chřestýšovec Waglerův z jihovýchodní Asie je stromovým druhem.

